TÜRKİYE'DE
SOSYAL BİLİMLER

Araştırma Ekosistemi, Eğilimler ve Politika Önerileri

TÜBA
Türkiye Bilimler Akademisi
Turkish Academy of Sciences

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

TÜRKİYE'DE SOSYAL BİLİMLER

Araştırma Ekosistemi, Eğilimler ve Politika Önerileri

Aralık, 2025

Türkiye'de Sosyal Bilimler: Araştırma Ekosistemi, Eğilimler ve Politika Önerileri

Social Sciences in Türkiye: Research Ecosystem, Trends, and Policy Recommendations

© Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, 2025 / © Turkish Academy of Sciences Publication, 2025

Bilim ve Düşünce Serisi No/*Science and Thought Series No:* 64

ISBN: 978-625-6110-60-1

DOI: 10.53478/TUBA.978-625-6110-60-1

Bu kitapta yer alan tüm yazıların dil, bilim, etik ve hukuk açısından bilimsel sorumluluğu yazarlarına aittir. Editörlerin ve Türkiye Bilimler Akademisi'nin sorumluluğu bulunmamaktadır.

The authors bear full responsibility for the language, scientific content, ethical standards, and legal aspects of their respective chapters. The editors and the Turkish Academy of Sciences disclaim any responsibility in this regard.

Editörler / *Editors*
Muzaffer ŞEKER
Mehmet BARCA
Kudret BÜLBÜL
Cem KORKUT

Grafik Tasarım / *Graphic Designer*
Mustafa ALTINTEPE

Baskı Yeri – Tarihi – Sayısı / *Publication Place – Date – Pcs.*
Tek Ses Ofset Matbaacılık Yayıncılık Org. San. Ve Tic. Ltd. Şti. S.N.: 44186 • Ankara, 2025 • 750

Türkiye Bilimler Akademisi / *Turkish Academy of Sciences*
Vedat Dalokay Cad. No: 112 06670 Çankaya – Ankara – Türkiye
Tel: +90 312 442 29 03 • www.tuba.gov.tr

Türkiye'de Sosyal Bilimler: Araştırma Ekosistemi, Eğilimler ve Politika Önerileri/ ed. Muzaffer Şeker, Mehmet Barca, Kudret Bülbül ve Cem Korkut. -- Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi, 2025.
392 s. : tabl. ; 20 x 26 sm. – (Bilim ve Düşün Serisi No; 64)
Bibliyografya ve dizin içerir.
ISBN 978-625-6110-60-1
1.Sosyal bilimler_Türkiye. 2. Social sciences_Türkiye. 3 Sosyal bilimler_araştırma_Türkiye. 4. Social sciences_research_Türkiye. 5. Akademik araştırma ekosistemi 6. Academic research ecosystem.

HN656 .T87 2025
300.956

Bu eser Creative Commons Alıntı-Gayrı Ticari -Türetilemez (BY-NC-ND) 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-No Derivative (BY -NC-ND) 4.0 International License.

İÇİNDEKİLER
TABLE OF CONTENTS

TAKDİM
FOREWORD
Muzaffer ŞEKER

1. BÖLÜM: GİRİŞ
INTRODUCTION
Muzaffer ŞEKER, Mehmet BARCA, Kudret BÜLBÜL, Cem KORKUT

2. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA ARAŞTIRMA EKOSİSTEMİNİN YAPISAL ANALİZİ
STRUCTURAL ANALYSIS OF THE RESEARCH ECOSYSTEM IN TÜRKİYE AND THE WORLD
Muzaffer ŞEKER, Halit YANIKKAYA, Şener AKTÜRK, Önder KUTLU, Hüseyin TUTAR, Mehmet KOÇAK, Firdevs KARAHAN, Cemşafak ÇUKUR, Kevser ÇINAR, Mürsel DOĞRUL, Zeynep AYSAN ŞAHİNTAŞ, Furkan AKBAŞ

3. BÖLÜM: SOSYAL VE KÜLTÜREL ALANDA ZAMAN İÇİNDE ARAŞTIRMA NİTELİKLERİNDEKİ DEĞİŞİM
CHANGES IN RESEARCH QUALITIES OVER TIME IN THE SOCIAL AND CULTURAL FIELD
Halit KESKİN, Şefika Şule ERÇETİN, Emel ESEN, Haydar YALÇIN, Cem KORKUT, Gülben AVŞAR

4. BÖLÜM: ARAŞTIRMA KONULARININ ÖNCELİKLENDİRİLMESİ VE STRATEJİK UYUM ANALİZİ
PRIORITIZATION OF RESEARCH TOPICS AND STRATEGIC ALIGNMENT ANALYSIS
Mehmet BARCA, Veysel BOZKURT, Ali DANIŞMAN, Mahmut Hakkı AKIN, Yunus KAYA, Musab Talha AKPINAR

5. BÖLÜM: KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
CHALLENGES ENCOUNTERED AND PROPOSED SOLUTIONS
Bayram Zafer ERDOĞAN, Ali Ekber AKGÜN, Kudret BÜLBÜL, Mehmet Fatih AYSAN, Muhammet Enes KALA, Rıdvan KOCAMAN, Mehmet TUĞRUL

6. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER
CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS
Muzaffer ŞEKER, Halit YANIKKAYA, Halit KESKİN, Mehmet BARCA, Bayram Zafer ERDOĞAN, Şener AKTÜRK, Cem KORKUT

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Tablo Listesi ... ix

Şekil Listesi ... xi

Kısaltmalar ... xv

Takdim ... xvii

Foreword ... xix

1. Giriş ... 3

1.1. Sosyal Bilimlerin Değişen Konumu ... 5

1.2. Türkiye Bağlamında Sosyal Bilimler ... 5

1.3. Bu Kitabın Amacı ve Temel Soruları ... 6

1.4. Yöntemsel Yaklaşım ve Veri Kaynakları ... 7

1.5. Kitabın Yapısı ... 8

2. Türkiye'de ve Dünyada Araştırma Ekosisteminin Yapısal Analizi ... 17

2.1. Giriş ... 19

2.2. Türkiye'de Araştırma Ekosisteminin Unsurları ... 20

2.2.1. Kurallar: Yasal Mevzuat ve Düzenlemeler ... 21

2.2.2. Ekosistemde Yer Alan Kurumsal Yapılar ve Katkıları ... 22

2.2.2.1. Kamu Kurum ve Kuruluşları ... 23

2.2.2.2. Üniversiteler ... 25

2.2.2.3. Sivil Toplum ve Düşünce Kuruluşları ... 27

2.2.2.4. Özel Kuruluşlar ... 28

2.2.2.5. Sendikalar & Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları ve Diğerleri ... 29

2.2.2.6. Uluslararası Kuruluşlar ... 29

2.2.2.6.1. Cinsiyet Eşitliği Projeleri ... 30

2.2.2.6.2. Kadınlara Yönelik Projeler ... 30

2.2.2.6.3. Sivil Toplumun Güçlendirilmesi ... 31

2.2.2.6.4. Etnik ve Kültürel Gruplar ... 31

2.2.2.6.5. Çevre/Doğa/Biyolojik Çeşitlilik/Tarım ... 31

2.2.2.6.6. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşlarının Destek Verdiği Faaliyet Alanları ... 32

2.2.3. Türkiye'deki Sosyal Araştırma Ekosisteminin Genel Görünümü ... 33

2.3. Uluslararası Karşılaştırmalar ve Dünya Örnekleri ... 36

2.3.1. Modern Dönemde Sosyal Bilimlerin Doğuşu ve Kullanımı ... 36

2.3.2. Küresel Karşılaştırmalı Performans Analizi ... 38
2.3.2.1. Türkiye'de Sosyal Bilimlerin Küresel Akademik Ekosistemdeki Konumu ... 39
2.3.2.2. Dünya Sosyal Bilim Raporu'nda Sosyal Bilimlerin Kurumsal Coğrafyası ... 48
2.3.2.3. Batı Merkezci Düşünce Kalıplarının Etkisi: İyi ve Kötü Örnekler, Endeksler ve Ekolleşme ... 50
2.3.3. Sosyal Araştırmaların Desteklenmesinde ABD, Avrupa, Çin ve Japonya Deneyimleri ... 54
2.3.3.1. Sosyal Bilimlerde Yüksek Etkili Yayınların Üretim Süreci ... 55
2.3.3.2. Çalışmaların Desteklenmesi ve Eserlerin Üretim Süreci: Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkilerden Örnekler ... 57
2.3.3.3. Eserlerin Ödüllendirilmesi Süreci: Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Örnekleri ... 59
2.3.3.4. Japonya'da Sosyal Bilimler Araştırma-Geliştirme Sistemi: Çalışmaların Desteklenmesi ve Ödüllendirilmesi Süreçleri ... 60
2.3.4. Uluslararası Eğilimler, Fırsatlar ve Riskler ... 63
2.4. Bilim Alanlarının Karşılaştırmalı Görünümü ... 67
2.4.1. Makaleler ... 67
2.4.2. Bildiriler ... 78
2.4.3. Kitap Bölümleri ... 85
2.4.4. Sosyal Bilimlerinin Dünyada ve Türkiye'de Yeri ... 91
2.5. Sonuç ve Değerlendirme ... 104
Kaynaklar / References ... 104
3. Sosyal ve Kültürel Alanda Zaman İçinde Araştırma Niteliklerindeki Değişim ... 127
3.1. Giriş ... 129
3.2. Tarihsel Gelişim Analizi ... 130
3.2.1. Bibliyometrik Analiz ... 131
3.2.2. Türkiye'de Sosyal Bilimler Alanında Araştırma Performansı ... 132
3.2.2.1. Türkiye Merkezli Seçili Fon Sağlayıcıların Değerlendirilmesi ... 133
3.2.2.2. Kalkınma Planlarının Sosyal Bilimler Bağlamında Değerlendirilmesi ... 138
3.2.3. Sosyal Bilimler Alanında Ülkeler Arası Performans Göstergesi Karşılaştırmaları ... 142
3.2.4. Sosyal Bilimlerde Araştırma Yoğunluğu ve Önemi: Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi ... 147
3.2.4.1. Sosyal Bilimlerin Politika Geliştirmedeki Rolü ... 150
3.2.4.2. Üniversitelerin Sosyal Bilimler Araştırmalarındaki Rolü ... 150
3.2.4.3. Sosyal Bilimlerde Ar-Ge Faaliyetlerinin Önemi ... 150
3.2.4.4. Sosyal Bilimlerde Üniversitelerarası İşbirliği ve Ağ Analizi ... 151
3.2.4.5. Sosyal Bilimlerde Ulusal ve Uluslararası Yayınların Dağılımı ... 151
3.2.5. Kümeleme Analizi ... 152
3.2.6. Öne Çıkan Konu Alanlarının Belirlenmesi: Kleinberg Patlama Analizi ... 156
3.3. Metodolojik Evrim ... 158
3.3.1. Türkiye Adresli Sosyal Bilim Araştırmalarındaki Kavramların Dağılımı ve Temel Kavramlar ... 160

3.3.1.1. Kavramların Dağılımı ve Anlam Derinliği ... 161
3.3.1.2. Konunun Analizi ... 165
3.4. Disiplinler Arası Yaklaşımların Entegrasyonu ... 171
3.4.1. Atıf Dinamikleri ... 177
3.4.2. Sosyal Bilimler Dergilerinde Performans ve Etki Değerlendirmesi ... 181
3.5. Sonuç ve Öneriler ... 183
Kaynaklar / References ... 104
4. Araştırma Konularının Önceliklendirilmesi ve Stratejik Uyum Analizi ... 201
4.1. Giriş ... 205
4.2. İzlenen Yaklaşım ve Yöntemler ... 206
4.3. Dünyada Sosyal ve Kültürel Alanda Araştırma Önceliklerinin Örüntüsü ... 208
4.3.1. Sosyal ve Kültürel Alanda Araştırmaları Önceliklendiren ve Destekleyen Uluslararası ve Ulusal Merkezi Kurumlar ... 208
4.3.1.1. Çok Uluslu ve Uluslararası Kuruluşlar ... 208
4.3.1.2. Ulusal Kuruluşlar ... 209
4.3.2. Sosyal ve Kültürel Alandaki Literatürde Mevcut Durumda ve/veya Gelecekte Önem ve Öncelik Kazanan Araştırmalar ... 210
4.3.2.1. Küreselleşme ve Dijitalleşme ... 210
4.3.2.2. İktisadi Eşitsizlik ve Krizler Çağında Kültüre Yaklaşım ... 213
4.3.2.3. Kültürel ve Toplumsal Çalışmalarda Yöntem ... 216
4.3.2.4. Kültürel ve Toplumsal Çalışmaların Bugünü ve Yarını ... 218
4.4. Türkiye'de Mevcut Durumda Sosyal ve Kültürel Alanda Araştırma Önceliklerinin Örüntüsü ... 222
4.4.1. Ulusal Üst Politika Belgeleri ve Araştırma Öncelikleri Arasındaki İlişki ... 222
4.4.2. Destek Veren Ulusal Kuruluşlar Bakımından Sosyal ve Kültürel Alanda Araştırma Öncelikleri ... 225
4.4.3. Sosyal ve Kültürel Alanda Uluslararası Kuruluşların Türkiye'deki Araştırma Öncelikleri ... 229
4.4.3.1. Doğrudan Yapılan Çalışmalar ... 229
4.4.3.1.1. Düzenli Olarak Türkiye'de Veri Toplayan Uluslararası Kuruluşların Çalışmaları ... 229
4.4.3.1.2. Türkiye Üzerine Düzenli Rapor ve Analiz Yayınlayan Uluslararası Kuruluşların Çalışmaları ... 230
4.4.3.2. Uluslararası Kuruluşların Türkiye'de Araştırma Finansmanı ... 230
4.4.4. Türkiye'de Sosyal ve Kültürel Alanda Yapılan Doktora Tezlerinin Konu Bazlı Analizi ... 237
4.4.4.1. Verilerin Kaynağı ve Toplanma Yöntemi ... 237
4.4.4.2. Kullanılan Analiz Teknikleri ... 239
4.4.4.3. Sınırlamalar ... 239
4.4.4.4. Analiz Sonuçları ve Yorumlamaları ... 239
4.4.4.5. Analiz Sonuçlarının Değerlendirmesi ... 243
4.5. Gelecek için Türkiye'nin Araştırma Öncelikleri: Nicel ve Nitel Araştırma Sonuçları ... 244

4.5.1. Sosyal ve Kültürel Alanda Mevcut Durumda ve Gelecekte Araştırma Önceliklerini Belirlemeye Yönelik Nicel Araştırma ... 244
4.5.1.1. Araştırmanın Amacı ... 244
4.5.1.2. Nicel Araştırmaya Dair Betimsel İstatistikler ... 245
4.5.1.3. Mevcut Durumda Ülkemizdeki Araştırma Konularının Öncelikli Olarak Ele Alınmasında Etkili Faktörler ... 246
4.5.1.4. Öncelikler ve Motivasyonlar ... 248
4.5.1.5. Çelişkili ve Beklenmedik Sonuçlar ... 248
4.5.1.6. Gelecekte Ülkemizdeki Araştırma Konularının Öncelikli Olarak Ele Alınmasında Etkili Faktörler 249
4.5.1.7. Türkiye'de Araştırma Önceliklerini Belirlemede En Önemli Kriterler ... 250
4.5.1.8. Türkiye'de Araştırmalara Konu Edilmesi Gerektiği Düşünülen Sorunlar ... 252
4.5.1.9. Türkiye'de Mevcut Durumda Öncelikle Araştırılması Gereken Konular ... 253
4.5.1.10. Türkiye'de Gelecekte Öncelikle Araştırılması Gereken Konular ... 255
4.5.1.11. Gelecekteki Kritik Sorunlara İlişkin Araştırma Öncelikleri ... 257
4.5.1.12. Alanlara ve Demografik Değişkenlere Göre Araştırma Önceliklerinde Farklılıklar ... 259
4.5.1.13. Sosyal ve Kültürel Alanda Ulusal Araştırma Önceliklerinin Belirlenmesi Konusunda İlave Görüşler Tematik Analiz ... 260
4.5.1.13.1. Araştırma Ortamı ve Politikaları ... 260
4.5.1.13.2. Eğitim ve Değerler ... 261
4.5.1.13.3. İş birliği ve Disiplinler arası Yaklaşımlar ... 261
4.5.1.13.4. Teknoloji ve Yenilikçilik ... 261
4.5.1.13.5. Toplumsal Sorunlar ve Uygulamalı Araştırmalar ... 262
4.5.1.13.6. Temalar Arasındaki İlişkiler ve Genel Örüntüler ... 262
4.5.2. Sosyal ve Kültürel Alanda Mevcut Durumda ve Gelecekte Araştırma Önceliklerini Belirlemeye Yönelik Nitel Araştırma ... 263
4.5.2.1. Önceliklendirme ile ilgili ne tür sorunlar yaşanmaktadır? ... 265
4.5.2.2. Araştırma konularının önceliklendirilmesinde kriterler neler olmalıdır? ... 268
4.5.2.3. Hangi konular çalışılmalıdır? ... 270
4.5.2.4. Ne tür önceliklendirme politika ve stratejileri geliştirilmelidir? ... 274
4.6. Sonuç ve Öneriler ... 277
4.7. Politika Önerileri ... 290
4.7.1. Konum Stratejisi ... 291
4.7.2. Değer Stratejisi ... 293
4.7.3. Yönetim Modeli Stratejisi ... 295
4.7.4. Kapasite, Yetkinlik ve Kültürel Dönüşüm Stratejisi ... 297
Kaynaklar / References ... 300
5. Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Önerileri ... 313
5.1. Giriş ... 317
5.2. Araştırma Metodolojisi ... 318
5.2.1. Araştırma Yaklaşımı ... 320

5.2.2. Araştırma Örneklemi 320
5.2.3. Veri Toplama 322
5.2.4. Veri Analizi 323
5.2.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği 324
5.3. Araştırma Bulguları 325
5.3.1. Kültürel Sorunlar 325
5.3.1.1. Kurum Kaynaklı 326
5.3.1.2. Sistem Kaynaklı 326
5.3.2. Bilimsel Sorunlar 327
5.3.2.1. Araştırmacı Kaynaklı 328
5.3.2.2. Araştırma Kaynaklı 329
5.3.2.3. Kurum Kaynaklı 330
5.3.2.4. Sistem Kaynaklı 331
5.3.3. Mali Sorunlar 332
5.3.3.1. Kaynaklara Erişim 333
5.3.3.2. Kaynakların Taksimatı 334
5.3.3.3. Kaynak İsrafı 334
5.3.3.4. Ödüllendirme Sistemi 335
5.3.4. Bürokratik Sorunlar 335
5.3.4.1. Araştırmacı Kaynaklı 336
5.3.4.2. Kurum Kaynaklı 336
5.4. Sonuç 337
Kaynaklar / References 338
6. Sonuç ve Öneriler 351
6.1. Giriş 353
6.2. Bilimsel Sorunlar İçin Çözüm Önerileri 358
6.3. Mali Sorunlar İçin Çözüm Önerileri 361
6.4. Bürokratik Sorunlar İçin Çözüm Önerileri 362
6.5. Kültürel Sorunlar İçin Çözüm Önerileri 362
6.6. Araştırma Ekosistemine İlişkin Öneriler 365
Dizin 377

TABLO LİSTESİ / *LIST OF TABLES*

Tablo 1. Sosyal Araştırmalar Ekosistemi – Kurumsal Aktörler ve Katmanlar 23

Tablo 2: Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşlarının Destek Verdiği Faaliyet Alanları 32

Tablo 3: Türkiye'de Sosyal Bilimler Alanında Araştırma Ekosisteminin Genel Görünümü 35

Tablo 4: THE sıralamasında "Sosyal Bilimler" alanında ilk 800'de yer alan Türk üniversiteleri 40

Tablo 5: QS sıralamasında "Sosyal Bilimler ve İşletme" alanında ilk 500'de yer alan Türk üniversiteleri 41

Tablo 6: THE sıralamasında "Sosyal Bilimler" alanında ilk 20 üniversite ve bulundukları ülkeler 42

Tablo 7: QS sıralamasında "Sosyal Bilimler ve İşletme" alanında ilk 20 üniversite ve bulundukları ülkeler 43

Tablo 8: THE listesine göre Sosyal Bilimler kategorisinde ilk 100 üniversitenin yer aldığı ülkeler 44

Tablo 9: QS listesine göre Sosyal Bilimler ve İşletme kategorisinde ilk 100 üniversitenin yer aldığı ülkeler 46

Tablo 10: Ülke Performansları 143

Tablo 11: Atıf Analizleri 146

Tablo 12: Lisansüstü Tezlerin Konu Dağılımları 149

Tablo 13: Kümeleme Analizi Sonuçları 153

Tablo 14: Konu Başlıkları ve Sosyal Ağ Değerlerine Göre İlk 30 Değerlendirmesi 172

Tablo 15: En Fazla Sayıda Makale Yayınlanan Dergiler 178

Tablo 16: Enstitülere Göre Tamamlanmış Tezlerin Türlere Dağılımı 238

Tablo 17: Üniversitelerin Doktora Tez Sayıları 240

Tablo 18: Sizce mevcut durumda ülkemizdeki araştırma konularının öncelikli olarak ele alınmasında etkili en önemli 5 (beş) faktör aşağıdakilerden hangileridir? 247

Tablo 19: Gelecekte ülkemizdeki araştırma konularının öncelikli olarak ele alınmasında en önemli 5 (beş) faktör aşağıdakilerden hangileri olmalıdır? 249

Tablo 20: Ülkemiz için sosyal ve kültürel alanda araştırma önceliklerini belirlemede sizce en önemli 3 (üç) kriter aşağıdakilerden hangileri olmalıdır? 251

Tablo 21: Öncelikli olarak araştırmalara konu edilmesi gerektiğini düşündüğünüz ülkemizin mevcut durumda karşı karşıya olduğu en kritik 5 (beş) sorun aşağıdakilerden hangileridir? 253

Tablo 22: Öncelikli olarak araştırmalara konu edilmesi gerektiğini düşündüğünüz ülkemizin mevcut durumda karşı karşıya olduğu en kritik 5(beş) soruna ilişkin en kritik 5 (beş) araştırma konusu aşağıdakilerden hangileridir? 254

Tablo 23: Öncelikli olarak araştırmalara konu edilmesi gerektiğini düşündüğünüz ülkemizin gelecekte karşılaşacağı en kritik 5 (beş) sorun aşağıdakilerden hangileridir? . 256

Tablo 24: Öncelikli olarak araştırmalara konu edilmesi gerektiğini düşündüğünüz ülkemizin gelecekte karşılaşacağı en kritik 5 (beş) soruna ilişkin en kritik 5 (beş) araştırma konusu aşağıdakilerden hangileridir? 258

Tablo 25: Araştırma konuları neye göre belirleniyor? 264

Tablo 26: Önceliklendirme ile ilgili sorunlar 266

Tablo 27: Önceliklendirme kriterleri 269

Tablo 28: Çalışılması gereken konular 271

Tablo 29: Geliştirilebilecek önceliklendirme politika ve stratejileri 274

Tablo 30: Birinci Aşama Katılımcı Bilgileri 320

Tablo 31: İkinci Aşama Katılımcı Bilgileri 321

Tablo 32: Somut Politika Önerileri 357

ŞEKİL LİSTESİ / *LIST OF FIGURES*

Şekil 1: Dünyada Farklı Araştırma Alanlarındaki Makale Sayısı (1990-2023) 68

Şekil 2: Dünyadaki Makalelerde Araştırma Alanlarının Payı (1990-2023) 69

Şekil 3: Farklı Araştırma Alanlarında Dünyadaki Makale Sayısının Artış Oranı (1990-2023) ... 70

Şekil 4: Türkiye'de Farklı Araştırma Alanlarındaki Makale Sayısı (1990-2023) 71

Şekil 5: Türkiye'deki Makalelerde Araştırma Alanlarının Payı (1990-2023) 72

Şekil 6: Türkiye'de Farklı Araştırma Alanlarındaki Makale Sayısının Artış Oranı (1990-2023) 73

Şekil 7: Farklı Araştırma Alanlarında Türkiye Adresli Makalelerinin Dünyadaki Payı (1990-2023) 74

Şekil 8: Türkiye'de Farklı Araştırma Alanlarında TR Dizin'de Listelenen Makale Sayısı (1990-2019) 75

Şekil 9: Türkiye'de TR Dizin'de Listelenen Makalelerde Araştırma Alanlarının Payı (1990-2019) 76

Şekil 10: Türkiye'de Farklı Araştırma Alanlarındaki TR Dizin'de Listelenen Makale Sayısının Artış Oranı (1990-2019) 77

Şekil 11: Farklı Araştırma Alanlarında Dünyadaki Bildiri Sayısı (2000-2023) 78

Şekil 12: Dünyadaki Bildirilerde Araştırma Alanlarının Payı (2020-2023) 79

Şekil 13: Farklı Araştırma Alanlarında Dünyadaki Bildiri Sayısının Artış Oranı (2000-2023) .. 80

Şekil 14: Türkiye'deki Farklı Araştırma Alanlarındaki Bildiri Sayısı (2000-2023) 81

Şekil 15: Türkiye'deki Bildirilerde Araştırma Alanlarının Payı (2000-2023) 82

Şekil 16: Türkiye'de Farklı Araştırma Alanlarındaki Bildiri Sayısının Artış Oranı (2000-2023)83

Şekil 17: Farklı Araştırma Alanlarında Türkiye Adresli Bildirilerin Dünyadaki Payı (2000-2023) 84

Şekil 18: Dünyadaki Farklı Araştırma Alanlarındaki Kitap Bölümlerinin Sayısı (2000-2023) .. 85

Şekil 19: Dünyada Kitap Bölümlerindeki Araştırma Alanlarının Payı (2000-2023) 86

Şekil 20: Dünyada Farklı Araştırma Alanlarındaki Kitap Bölümü Sayısının Artış Oranı (2000-2023) 87

Şekil 21: Türkiye'de Farklı Araştırma Alanlarındaki Kitap Bölümlerinin Sayısı (2000-2023) ... 88

Şekil 22: Türkiye'de Kitap Bölümlerindeki Araştırma Alanlarının Payı (2000-2023) 89

Şekil 23: Türkiye'de Farklı Araştırma Alanlarındaki Kitap Bölümü Sayısının Artış Oranı (2000-2023) 90

Şekil 24: Farklı Araştırma Alanlarında Türkiye Adresli Kitap Bölümlerinin Dünyadaki Payı (2000-2023) 91

Şekil 25: Dünyada Sosyal Bilimler Alanındaki Yayın Sayısı (1980-2023) 92

Şekil 26: Dünyada Sosyal Bilimlerde Fakülteler Bazında Yapılan Yayın Sayısı (1980-2023) 93

Şekil 27: Türkiye'de Sosyal Bilimler Alanındaki Yayın Sayısı (1980-2023) 94

Şekil 28: Türkiye'deki Sosyal Bilimler Alanındaki Yayınların Dünyadaki Payı (%, 1980-2023) 95

Şekil 29: Türkiye'de Sosyal Bilim Alanlarında Fakülte Bazında Yayınların Dünya İçindeki Payı (%, 1980-2023) 96

Şekil 30: Türkiye'de Sosyal Bilim Alanlarında Fakülte Bazında Yayın Sayısı (1980-2023) 97

Şekil 31: Dünyadaki ve Türkiye'de Sosyal Bilimler Alanlarında Makale Sayısı (1980-2023) 98

Şekil 32: Dünyadaki ve Türkiye'de Sosyal Bilimler Alanlarında Bildiri Sayısı (1990-2023) 99

Şekil 33: Dünyadaki ve Türkiye'de Sosyal Bilimler Alanlarında Kitap ve Kitap Bölümü Sayısı (2000-2023) 100

Şekil 34: Türkiye'de Üniversitelerin Sosyal Bilimlerdeki Bilimsel Makale Sayısı (1980-2024)101

Şekil 35: İş Birliği Yapılan Ülkelere Göre Makale Sayısı (1980-2024) 102

Şekil 36: İş Birliği Yapılan Ülkelere Göre Makale İş Birliği Payları (%, 1980-2024) 103

Şekil 37: Doküman Türlerine Göre Sosyal Bilimlerde Türkiye Adresli Yayınlar 132

Şekil 38: Fon Sağlayıcılarının Desteklediği Yayınlar 134

Şekil 39: Makro Düzeyde Atıf Konularına Göre Yayınlar 135

Şekil 40: Quartile Değerlerine Göre Yayınlar 136

Şekil 41: Dil Açısından Lisansüstü Tezlerin Dağılımı 148

Şekil 42: Ana Kümeler 156

Şekil 43: Doğal Dil İşleme Analizindeki Tüm Konular 161

Şekil 44: Konu 1 İncelemesi 162

Şekil 45: Konu 2 İncelemesi 164

Şekil 46: Konu 3 İncelemesi 166

Şekil 47: Konu 4 İncelemesi 168
Şekil 48: Konu 5 İncelemesi 170
Şekil 49: Kavramlar Arası İlişki Ağı 172
Şekil 50: Konu Alanlarının İlişkileri 176
Şekil 51: 2000-2009 Yılları Arasında Başlayan Projeler 232
Şekil 52: 2010-2019 Yılları Arasında Başlayan Projeler 233
Şekil 53: 2020 ve Sonrasında Başlayan Projeler 233
Şekil 54: Ufuk 2020 Kapsamındaki 2014-2020 Yılları Arasındaki Projeler 235
Şekil 55: Ufuk Avrupa Kapsamındaki 2021 ve Sonrasını Kapsayan Projeler 236
Şekil 56: Toplam Tez Sayıları 241
Şekil 57: Konu Bazlı Tez Alanları 242
Şekil 58: Sıralı Araştırma Metodolojisi 319
Şekil 59: Kültürel Sorunlara İlişkin Tematik Görsel 325
Şekil 60: Bilimsel Sorunlara İlişkin Tematik Görsel 328
Şekil 61: Mali Sorunlara İlişkin Tematik Görsel 333
Şekil 62: Bürokratik Sorunlara İlişkin Tematik Görsel 335
Şekil 63: Yeniden Yapılandırılmış Araştırma Ekosistemi 366

KISALTMALAR / *ABBREVIATIONS*

AB : Avrupa Birliği
ASHB : Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
ÇASGEM : Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi Başkanlığı
DAP : Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi
DOKAP : Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi
GAP : Güneydoğu Anadolu Bölge Kalkınma İdaresi
ILO : Uluslararası Çalışma Örgütü
IMF : Uluslararası Para Fonu
IPC : İstanbul Politikalar Merkezi
İİT : İslam İşbirliği Teşkilatı
İKSAD : İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü
JCI : Journal Citation Indicator
JIF : Journal Impact Factor
KOP : Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi
KOSGEB : Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KTB : Kültür ve Turizm Bakanlığı
LDA : Latent Dirichlet Allocation
LLR : Log-Likelihood Ratio
OECD : Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
SBB : Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı
STK : Sivil Toplum Kuruluşları
TCMB : Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TİKA : Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı
TKDK : Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TOBB : Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜBA : Türkiye Bilimler Akademisi
TÜBİTAK : Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO : Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
UNICEF : Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
YTB : Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

TAKDİM

Bilgi üretiminin niteliği ve bu bilginin toplumsal hayata yansıtılma biçimi, günümüz dünyasında ülkelerin rekabet gücünü, kurumsal kapasitesini ve geleceğe dair imkânlarını belirleyen temel unsurlar arasındadır. Bilim ve teknoloji alanlarındaki gelişmeler, çoğu zaman dikkatleri fen ve mühendislik bilimlerine yoğunlaştırsa da, bu dönüşümün anlaşılması, yönlendirilmesi ve insanı merkeze alan bir çerçeveye oturtulmasında sosyal bilimlerin rolü hayati önem taşımaktadır.

Sosyal bilimler; insanı, toplumu, kurumları ve değerler dünyasını anlamaya çalışan disiplinler bütünü olarak, hem teorik düzeyde kavramsal çerçeveler geliştirmekte hem de kamu politikalarından eğitim sistemine, şehirleşmeden aile yapısına, çalışma hayatından kültürel mirasın korunmasına kadar pek çok alanda karar süreçlerine katkı sunmaktadır. Bu yönüyle sosyal bilimler, kalkınma vizyonu olan her ülkede, uzun vadeli stratejilerin vazgeçilmez bileşeni hâline gelmiştir.

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA), kuruluş misyonu gereği, ülkemizde bilimsel kapasitenin geliştirilmesine, araştırma ekosisteminin güçlendirilmesine ve bilim insanlarının nitelikli çalışmalarının desteklenmesine yönelik faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu çerçevede sosyal ve beşerî bilimler alanında yürütülen araştırmaların mevcut durumunu, güçlü ve zayıf yönlerini, imkân ve kısıtlarını bütüncül bir bakışla değerlendirmek, Akademimizin öncelikli çalışma alanlarından biri olarak ortaya çıkmıştır.

Elinizdeki "Türkiye'de Sosyal Bilimler: Araştırma Ekosistemi, Eğilimler ve Politika Önerileri" başlıklı eser, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın (SBB) talebiyle yürütülen "Sosyal ve Kültürel Alanlarda Türkiye'de Araştırma Potansiyeli ve Karşılaşılan Sorunlar ile Çözüm Önerileri" projesi kapsamında bu ihtiyaç ve sorumluluk duygusuyla hazırlanan kapsamlı bir kolektif çalışmanın ürünüdür. Çalışmada, ülkemizdeki sosyal bilim araştırmalarının nicelik ve nitelik bakımından geldiği noktayı ortaya koyan bibliyometrik analizlerden, farklı disiplinlerde öne çıkan tematik alanlara; araştırma ekosistemini şekillendiren kurumsal yapılardan, akademisyenlerin ve araştırmacıların sahadaki tecrübelerine kadar geniş bir yelpazede değerlendirmeler yer almaktadır. Böylece eser, Türkiye'de sosyal bilimlerin bugünkü fotoğrafını çekmekle kalmamakta; aynı zamanda geleceğe dönük bir yol haritası sunma iddiasını taşımaktadır.

Bu çalışma, sosyal bilimlerin sadece akademik camia ile sınırlı bir faaliyet alanı olmadığını; aksine, kamu kurumlarından yerel yönetimlere, özel sektörden sivil topluma, uluslararası kuruluşlardan düşünce kuruluşlarına kadar geniş bir alanda politika yapım süreçlerini

besleyen stratejik bir kaynak olduğunu bir kez daha göstermektedir. Araştırma ekosisteminin güçlendirilmesi, fon mekanizmalarının iyileştirilmesi, genç araştırmacıların desteklenmesi, disiplinlerarası çalışmalara ve uluslararası iş birliklerine daha fazla imkân tanınması, bu eserde ortaya konulan bulguların da işaret ettiği üzere, önümüzdeki dönemde üzerinde titizlikle durulması gereken temel başlıklar olarak öne çıkmaktadır.

Türkiye'de ortak iş birliği ve çalışma kültürünün güçlendirilmesi, TÜBA'nın öncelikli hedefleri arasında yer almıştır. TÜBA, bilim disiplinleri arasında köprü işlevi görerek kamu yararını artırmayı ve öncelemeyi amaçlayan çok sayıda çalışma grubu aracılığıyla multidisipliner nitelikte çalışmalar yürütmüştür. T.C. Cumhuriyeti Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB) ile birlikte gerçekleştirilen bu çalışmanın, yeni yerel ve küresel sorun alanlarına yönelik müteakip projelere de zemin hazırlaması; mevcut tespit ve öngörülerin uygulanabilirliğinin güçlenmesi yoluyla Türkiye'nin bilimsel faaliyetlerinin nitelik, etkinlik ve verimlilik düzeyine katkı sunması temenni edilmektedir.

Bu kitabın, sosyal bilimler alanında çalışan akademisyenler, lisansüstü öğrenciler, araştırma kuruluşları, politika yapıcılar ve ilgili tüm paydaşlar için başvuru niteliğinde bir kaynak olacağına inanıyorum. Eserde yer alan bulguların, hem mevcut durumu daha iyi kavramamıza hem de Türkiye'nin sosyal bilimler alanındaki küresel konumunu güçlendirecek yeni adımların tasarlanmasına katkı sağlayacağı ümidini taşıyorum. Bu vesileyle, başta Sayın İbrahim Şenel olmak üzere SBB ekibine sağladıkları destek ve katkılar için şükranlarımı sunuyorum.

Bu vesileyle, çalışmanın hazırlanmasında emeği geçen araştırma ekibine ve katkı sunan tüm kurum ve kuruluşlara teşekkür ederim. Türkiye Bilimler Akademisi olarak, sosyal bilimlerin kurumsal ve entelektüel kapasitesini güçlendirmeye yönelik benzer çalışmaları teşvik etmeye ve desteklemeye devam edeceğimizi ifade etmek isterim.

Bilginin, adaletin ve hikmetin merkeze alındığı bir gelecek tasavvurunda, sosyal bilimlerin çok daha görünür, güçlü ve yönlendirici bir konuma yükselmesi temennisiyle, bu eserin ilim dünyamıza ve ülkemizin sosyal bilimler ekosistemine hayırlı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Muzaffer ŞEKER
Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Başkanı
ORCID: 0000-0002-7829-3937

FOREWORD

The quality of knowledge production and the way in which this knowledge is reflected in social life are among the key factors that determine countries' competitiveness, institutional capacity, and future prospects in today's world. Although advances in science and technology often draw attention primarily to the natural and engineering sciences, the role of the social sciences in understanding, guiding, and framing this transformation around the human being is of vital importance.

As a body of disciplines that seek to understand human beings, society, institutions, and the world of values, the social sciences both develop conceptual frameworks at the theoretical level and contribute to decision-making processes in many areas, ranging from public policy to the education system, from urbanisation to family structure, from working life to the preservation of cultural heritage. In this respect, the social sciences have become an indispensable component of long-term strategies in every country that has a vision of development.

In line with its founding mission, the Turkish Academy of Sciences (TÜBA) continues its activities to enhance our country's scientific capacity, strengthen the research ecosystem, and support the high-quality work of scientists. Within this framework, assessing the current state, strengths and weaknesses, opportunities and constraints of research conducted in the social sciences and humanities from a holistic perspective has emerged as one of the Academy's priority areas of work.

The volume entitled Social Sciences in Türkiye: Research Ecosystem, Trends, and Policy Recommendations that you hold in your hands is the product of a comprehensive collective effort carried out with this sense of need and responsibility within the scope of the project "Research Potential, Challenges Faced and Proposed Solutions in Social and Cultural Fields in Türkiye", conducted at the request of the Presidency of the Republic of Türkiye, Presidency of Strategy and Budget (SBB). The study presents a wide range of assessments, from bibliometric analyses that reveal the current quantitative and qualitative level of social science research in our country, to thematic areas that come to the fore in different disciplines, from the institutional structures that shape the research ecosystem to the field experiences of academics and researchers. In doing so, this work not only captures a snapshot of the current state of the social sciences in Türkiye, but also aspires to offer a roadmap for the future.

This study once again demonstrates that the social sciences are not confined to the academic community alone; on the contrary, they constitute a strategic resource that informs policy-making processes across a wide spectrum, from public institutions to local governments, from the private sector to civil society, and from international organisations to think tanks. As indicated by the findings presented in this volume, strengthening the research ecosystem, improving funding mechanisms, supporting young researchers, and providing greater opportunities for interdisciplinary work and international cooperation stand out as priority issues that must be addressed with particular care in the coming period.

I am convinced that this book will serve as a reference work for academics, postgraduate students, research institutions, policy makers, and all relevant stakeholders in the field of social sciences. I hope that the findings it contains will contribute both to a better understanding of the current situation and to the design of new steps that will strengthen Türkiye's global position in the social sciences.

Strengthening Türkiye's culture of collaboration and cooperative work has long been among TÜBA's priority objectives. By serving as a bridge across scientific disciplines, TÜBA has carried out multidisciplinary initiatives through numerous working groups with the aim of enhancing and prioritizing the public good. It is hoped that this study, conducted jointly with the Presidency of Strategy and Budget (SBB), will both lay the groundwork for subsequent projects addressing emerging local and global challenges and, by reinforcing the feasibility of the findings and projections presented herein, contribute to improving the quality, effectiveness, and efficiency of Türkiye's scientific activities.

I believe that this volume will serve as a key reference for academics working in the social sciences, graduate students, research institutions, policy-makers, and all relevant stakeholders. I also hope that the findings presented in this work will help us better understand the current landscape and support the design of new steps that will strengthen Türkiye's global position in the social sciences. In this context, I wish to express my gratitude to the SBB team, particularly Mr. İbrahim Şenel, for their support and contributions.

With the wish that, in a vision of the future in which knowledge, justice and wisdom are placed at the centre, the social sciences will attain a much more visible, influential and guiding position, I hope that this volume will be beneficial to our scholarly community and to our country's social sciences ecosystem.

Prof. Dr. Muzaffer ŞEKER
President, Turkish Academy of Sciences (TÜBA)
ORCID: 0000-0002-7829-3937

1. BÖLÜM:

GİRİŞ

INTRODUCTION

Muzaffer ŞEKER

Mehmet BARCA

Kudret BÜLBÜL

Cem KORKUT

GİRİŞ

Muzaffer ŞEKER
Türkiye Bilimler Akademisi

Mehmet BARCA
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Kudret BÜLBÜL
Ankara Medipol Üniversitesi

Cem KORKUT
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Öz

Bu giriş bölümü, Türkiye'de Sosyal Bilimler: Araştırma Ekosistemi, Eğilimler ve Politika Önerileri başlıklı kitabın kuramsal çerçevesini, temel sorularını ve yöntemsel yaklaşımını ortaya koymaktadır. İlk olarak, son yarım yüzyılda bilimsel üretimin bileşimi ve önceliklerindeki dönüşüm tartışılmakta; bilgi ve iletişim teknolojileri, ekonomik ve demografik değişimler, çevre krizleri ve yeni eşitsizlik biçimleri ışığında sosyal bilimlerin yalnızca "yorumlayıcı" değil, karmaşık toplumsal süreçlerin tasarlanmasında ve yönetilmesinde kritik bir bilgi alanı hâline geldiği vurgulanmaktadır. Ardından, Türkiye'de sosyal bilimlerin Cumhuriyet'in ilk yıllarından günümüze uzanan tarihsel seyri özetlenmekte; yükseköğretimin yaygınlaşmasıyla artan kurumsal çeşitlenme, yayın hacmindeki büyüme ve uluslararasılaşma eğilimleri kadar, araştırma altyapısındaki sınırlılıklar, disiplinlerarasılığın zayıf kurumsallaşması, veri erişimindeki güçlükler ve "yayın sayısı" odaklı performans rejimlerinin yarattığı sorun alanları ele alınmaktadır. Bölüm, bu çerçevede, Türkiye'de sosyal bilim araştırmalarının yapısal bileşenlerini, tematik yönelimlerini, niceliksel ve niteliksel görünümünü ve karşılaşılan bilimsel, mali ve bürokratik zorlukları analiz etmeyi amaçlayan bir dizi temel soru formüle etmektedir. Son olarak, kitapta izlenen üçlü yöntemsel eksen (yapısal ve kurumsal analiz, bibliyometrik ve istatistiksel analiz, tematik ve nitel analiz) ile izleyen bölümlerin kurgusu özetlenmekte; çalışmanın yalnızca bir durum tespitiyle sınırlı kalmayıp, Türkiye'de sosyal bilimler ekosisteminin güçlendirilmesine yönelik kavramsal ve analitik bir çerçeve sunma iddiası vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal bilimler, araştırma ekosistemi, Türkiye, bibliyometrik analiz, bilim politikası, disiplinlerarasılık, politika önerileri

INTRODUCTION

Muzaffer ŞEKER
Turkish Academy of Sciences

Mehmet BARCA
Social Sciences University of Ankara

Kudret BÜLBÜL
Ankara Medipol University

Cem KORKUT
Ankara Yıldırım Beyazıt University

Abstract

This introductory chapter sets out the conceptual framework, key questions, and methodological approach of the volume titled Social Sciences in Türkiye: Research Ecosystem, Trends and Policy Recommendations. It first discusses the transformation of scientific production and priorities over the last half-century, highlighting how advances in information and communication technologies, changes in production and employment structures, demographic shifts, environmental crises, and new forms of inequality have rendered the social sciences not merely "interpretive" disciplines but critical fields of knowledge for the design and governance of complex social processes. The chapter then outlines the historical trajectory of the social sciences in Türkiye from the early Republican period to the present, noting how the expansion of higher education has led to institutional diversification, growth in publication output, and increasing internationalisation, while also drawing attention to persistent structural constraints such as limited research infrastructure, weak institutionalisation of interdisciplinarity, difficulties in accessing data, and performance regimes centred on publication counts. Against this background, the chapter formulates a set of core questions concerning the structural components of the social sciences research ecosystem in Türkiye, its thematic orientations, its quantitative and qualitative profile, and the scientific, financial, and bureaucratic challenges faced by researchers and institutions. Finally, it summarises the three main methodological pillars of the book (structural and institutional analysis; bibliometric and statistical analysis; thematic and qualitative analysis) and the structure of the subsequent chapters, emphasising that the volume aims not only to provide a diagnosis of the current situation, but also to offer a conceptual and analytical framework for strengthening the social sciences ecosystem in Türkiye.

Keywords

Social sciences, research ecosystem, Türkiye, bibliometric analysis, science policy, interdisciplinarity, policy recommendations

1.1. Sosyal Bilimlerin Değişen Konumu

Son yarım yüzyılda, küresel düzeyde bilimsel üretimin bileşimi ve öncelikleri önemli ölçüde değişmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki atılımlar, üretim ve istihdam yapılarının dönüşümü, nüfus hareketleri, çevre krizleri, siyasal kırılmalar ve yeni toplumsal eşitsizlik biçimleri; toplumu konu alan disiplinlerin ağırlığını her zamankinden daha görünür hale getirmiştir. Bu gelişmeler, sosyal bilimlerin yalnızca "yorumlayan" disiplinler değil, aynı zamanda karmaşık toplumsal süreçlerin tasarlanmasında ve yönetilmesinde kritik rol oynayan bilgi alanları olduğunu göstermektedir.

Sosyal bilimler; insan davranışını, kurumları, normları, değerleri, iktidar ilişkilerini, ekonomik ve siyasal yapıların işleyişini farklı yöntem ve kuramsal çerçevelerle inceleyen geniş bir disiplin ailesini kapsar. Bu disiplinler, hem makro düzeyde toplumsal yapı ve dönüşümlerle, hem de mikro düzeyde bireylerin deneyimleri ve etkileşimleriyle ilgilenir. Dolayısıyla sosyal bilimlerde üretilen bilginin kalitesi ve yönü; eğitim politikalarından sosyal yardımlara, mekânsal planlamadan aile ve gençlik politikalarına, işgücü piyasasından göç yönetimine kadar pek çok alandaki karar süreçlerini doğrudan etkilemektedir.

Bu bağlamda, herhangi bir ülkenin sosyal bilimler alanındaki kurumsal kapasitesi ve araştırma ekosistemi, yalnızca akademik performans göstergeleri ile değil; aynı zamanda uzun vadeli kalkınma stratejileri, sosyal uyum, demokratik katılım ve toplumsal refah düzeyi ile birlikte düşünülmesi gereken yapısal bir unsurdur. Sosyal bilimlerin, fen ve mühendislik bilimleriyle birlikte, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada "tamamlayıcı" değil "eşit ağırlıklı" bir bileşen olduğuna ilişkin farkındalık hem ulusal hem uluslararası düzeyde giderek güçlenmektedir.

1.2. Türkiye Bağlamında Sosyal Bilimler

Türkiye'de sosyal bilimler alanı, Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren değişen kurumsal yapılara, siyasal yönelimlere ve toplumsal ihtiyaçlara paralel bir gelişim seyri izlemiştir. Erken Cumhuriyet döneminde ulus inşası, modernleşme ve kurumsal yeniden yapılanma süreçleri, sosyal bilimlere güçlü bir "devlet-merkezli" ufuk kazandırmıştır. Daha sonraki dönemlerde çok partili hayata geçiş, hızlı kentleşme, iç ve dış göç hareketleri, ekonomik dalgalanmalar, bölgesel eşitsizlikler, demokratikleşme tartışmaları ve küresel entegrasyon süreçleri; sosyal bilimlerin konu ve yöntem repertuvarını çeşitlendirmiştir.

1980 sonrası dönemde yükseköğretimin yaygınlaşması, üniversite sayısındaki artış, farklı şehirlerde yeni fakülte ve bölümlerin açılması, Türkiye'de sosyal bilimlerin mekânsal dağılımını ve kurumsal dokusunu önemli ölçüde dönüştürmüştür. Bu dönemde, uluslararası indekslerde taranan dergilerin sayısının artması, lisansüstü eğitim programlarının çeşitlenmesi, araştırma projelerine yönelik ulusal fon mekanizmalarının gelişmesi ve

akademik teşvik sistemlerinin devreye girmesi, sosyal bilimsel yayın hacminde belirgin bir artışa yol açmıştır.

Ne var ki, niceliksel büyüme ile niteliksel sıçrama arasındaki ilişki her zaman doğrusal olmamaktadır. Türkiye örneğinde de yayın sayılarındaki artışa eşlik eden yapısal sorunlar dikkat çekicidir. Araştırma altyapısının ve veri erişim imkanlarının sınırlılıkları, uzun soluklu saha çalışmalarının zorluğu, disiplinlerarası işbirliğinin kurumsal düzeyde yeterince teşvik edilmemesi, bazı alanlarda kuramsal derinliğin ve metodolojik çeşitliliğin arzu edilen düzeye ulaşmaması gibi meseleler, sosyal bilimler ekosisteminin tartışılması gereken boyutlarıdır. Buna ek olarak, akademik yükseltme ve performans değerlendirme sistemlerinde "yayın sayısı" odaklı yaklaşımlar, kimi zaman kısa vadeli ve parçalı üretimi teşvik etmekte; uzun erimli, kapsamlı ve yüksek etki potansiyeli taşıyan çalışmaların önünü daraltabilmektedir.

Diğer taraftan, Türkiye'nin coğrafi konumu, tarihsel birikimi ve toplumsal çeşitliliği, sosyal bilimler açısından önemli imkânlar da sunmaktadır. Bölgesel çatışmalar, göç ve yerinden edilme süreçleri, kentleşme deneyimleri, demografik dönüşümler, aile ve gençlik yapısındaki değişim, din-devlet-toplum ilişkilerinin tarihsel seyri, sosyal yardım ve dayanışma pratikleri, sivil toplumun kurumsallaşması gibi alanlar; Türkiye'de gerçekleştirilecek sosyal bilim araştırmalarının hem ulusal düzeyde politika yapım süreçlerine hem de uluslararası literatüre özgün katkı verebileceği zengin bir zemin oluşturmaktadır.

1.3. Bu Kitabın Amacı ve Temel Soruları

"Türkiye'de Sosyal Bilimler: Araştırma Ekosistemi, Eğilimler ve Politika Önerileri" başlıklı bu kitap, Türkiye'de sosyal bilim araştırmalarının güncel durumunu çok boyutlu bir bakış açısıyla ele almayı; araştırma ekosisteminin yapısal bileşenlerini, zaman içindeki değişimini, tematik yönelimlerini ve kurumsal sorunlarını analitik biçimde tartışmayı amaçlamaktadır. Kitabın odağı, tek tek araştırma projelerini ya da kurumları tanıtmanın ötesinde, sosyal bilimsel bilgi üretiminin üzerinde yükseldiği "ortamı" ve bu ortamın dinamiklerini anlamaktır.

Bu çerçevede kitap aşağıdaki temel sorulara cevap aramaktadır:

- Türkiye'de sosyal bilimler alanında kimler, nerede ve hangi koşullarda araştırma yapmaktadır? Araştırma ekosisteminin başlıca aktörleri ve kurumsal yapı taşları nelerdir?
- Türkiye kaynaklı sosyal bilim yayınlarının sayısal ve niteliksel görünümü nasıldır? Uluslararası karşılaştırmalar yapıldığında hangi güçlü ve zayıf yönler ortaya çıkmaktadır?
- Son yıllarda sosyal bilimsel araştırma gündeminde öne çıkan temalar, yöntemsel eğilimler ve disiplinlerarası yönelimler nelerdir? Bu eğilimler, ulusal öncelikler ve küresel tartışmalarla nasıl kesişmektedir?

- Araştırmacıların ve kurumların karşılaştığı bilimsel, mali ve bürokratik sorunlar hangi başlıklar altında toplanabilir? Bu sorunlar, sosyal bilimsel üretimin niteliğini ve sürdürülebilirliğini hangi açılardan etkilemektedir?
- Türkiye'de sosyal bilimler ekosisteminin güçlendirilmesi, araştırma kalitesinin artırılması, genç araştırmacıların desteklenmesi ve sosyal bilimsel bilginin politika yapım süreçlerine daha etkin biçimde taşınması için hangi stratejik adımların atılması gerekmektedir?
- Kitap bu sorulara yanıt ararken, hem nicel (bibliyometrik analizler, istatistiksel göstergeler, alan ve kurum karşılaştırmaları) hem de nitel (uzman görüşleri, saha bulguları, tematik analizler) verilerden yararlanan bir yaklaşımı benimsemektedir. Bu yönüyle çalışma, yalnızca bir "durum tespiti" olmanın ötesine geçerek; Türkiye'de sosyal bilimlerin geleceğine dair tartışmalar için de kavramsal ve analitik bir çerçeve sunmayı hedeflemektedir.

1.4. Yöntemsel Yaklaşım ve Veri Kaynakları

Bu kitapta yer alan bölümler, farklı araştırma/çalışma grupları tarafından yürütülen çalışmaların sentezine dayanmaktadır. Bölümler arasında yöntemsel birliktelik kadar, konunun doğası gereği yöntemsel çeşitlilik de bulunmaktadır. Bununla birlikte, bütün kitap genelinde üç temel eksenden söz etmek mümkündür:

Yapısal ve kurumsal analiz:

Türkiye'de sosyal bilimler alanında faaliyet gösteren kamu kurumları, üniversiteler, araştırma merkezleri, düşünce kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve uluslararası kuruluşlar; yasal çerçeve, kurumsal görev tanımları, fon mekanizmaları ve strateji belgeleri üzerinden incelenmektedir. Bu inceleme, sosyal bilimlerdeki araştırma faaliyetlerinin hangi kurumsal zemin üzerinde yürütüldüğünü ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bibliyometrik ve istatistiksel analiz:

Ulusal ve uluslararası veri tabanlarından elde edilen veriler kullanılarak Türkiye adresli sosyal bilim yayınlarının sayı, atıf, alan dağılımı, dergi türleri, işbirliği örüntüleri gibi göstergeleri analiz edilmektedir. Bu sayede, Türkiye'nin sosyal bilimler alanındaki konumu hem zaman içinde (boylamsal) hem de diğer ülkelerle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca lisansüstü tezler, projeler ve dergi yapıları gibi alt veri setleri üzerinden daha ayrıntılı incelemeler yapılmaktadır.

Tematik ve nitel analiz:

Farklı disiplinlerde öne çıkan araştırma konuları, metin madenciliği ve konu kümeleri analizi gibi teknikler yoluyla haritalandırılmakta; araştırma gündeminin tematik yoğunlukları ve boşlukları tespit edilmeye çalışılmaktadır. Buna ek olarak, akademisyen ve araştırmacıların

deneyimlerini yansıtan nitel bulgular aracılığıyla, nicel verilerin tek başına açıklamakta yetersiz kalabileceği alanlara ışık tutulmaktadır.

Bu yöntemsel yaklaşım, sosyal bilimler ekosistemini yalnızca sayısal çıktılar üzerinden değil, aynı zamanda kurumsal süreçler ve aktör deneyimleri üzerinden okuyabilen bütüncül bir çerçeve sunmaktadır. Kitabın farklı bölümlerinde kullanılan teknik ayrıntılar, ilgili bölümlerde ayrıca açıklanmakta; böylece okura hem genel resme hem de yöntemsel arka plana erişim imkânı sağlanmaktadır.

1.5. Kitabın Yapısı

Kitap, bu giriş bölümünün ardından, sosyal bilimler ekosistemini farklı boyutlarıyla ele alan beş ana bölümden oluşmaktadır:

- İkinci bölümde, Türkiye'de ve dünyada araştırma ekosisteminin yapısal analizi yapılmakta; sosyal bilimlerde bilgi üretimini belirleyen kurumlar, mevzuat, fonlama modelleri ve yönetişim mekanizmaları tartışılmaktadır.
- Üçüncü bölümde, zaman içinde araştırma niteliklerindeki değişim incelenmekte; Türkiye adresli sosyal bilim yayınlarının sayısal gelişimi, yayın türlerindeki kaymalar, yöntemsel ve disiplinlerarası eğilimler değerlendirilmektedir.
- Dördüncü bölümde, araştırma konularının önceliklendirilmesi ve stratejik uyum analizine odaklanılmakta; sosyal bilimlerde öne çıkan temaların ulusal strateji belgeleri, kalkınma hedefleri ve küresel gündemlerle kesişim noktaları ele alınmaktadır.
- Beşinci bölümde, sosyal bilimler ekosisteminde karşılaşılan zorluklar bilimsel, mali ve bürokratik boyutlarıyla ele alınmakta; bu zorlukların araştırma süreçlerine ve çıktılara etkisi tartışılmakta ve çözüm önerileri geliştirilmektedir.
- Altıncı ve son bölümde ise, kitabın bütününde elde edilen bulgular sentezlenerek, Türkiye'de sosyal bilimler ekosisteminin güçlendirilmesine yönelik politika önerileri ve öncelikli eylem alanları çerçevelendirilmektedir.

Bu yapısıyla elinizdeki eser, Türkiye'de sosyal bilimlerin mevcut durumunu çok boyutlu biçimde analiz ederken, aynı zamanda geleceğe yönelik tartışmalar için de başlangıç noktası olmayı amaçlamaktadır.

Yazarlar Hakkında | About Authors

Prof. Dr. Muzaffer ŞEKER | Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) |
mseker[at]tuba.gov.tr | ORCID: 0000-0002-7829-3937

Prof. Şeker 1961 yılında İzmir'de doğdu. 1986'da Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi'nden mezun oldu. 1995 yılında İngiltere'de Leicester Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde İnsan Anatomisi üzerine doktora derecesi aldı. 2000 yılında doçent, 2006 yılında da profesör oldu. Birleşik Arap Emirlikleri'nde iki yıl öğretim görevlisi olarak çalıştı. Selçuk Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Ana Bilim Dalı Başkanı olarak da görev yapan Şeker, 2008-2010 yılları arasında İstanbul Medipol Üniversitesi Kurucu Mütevelli Heyeti'nde de görev aldı. Aynı zamanda Kamu Yönetimi Lisans mezunu olan Şeker, Aralık 2010 yılında Konya Üniversitesi'ne kurucu rektör olarak atandı. Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörlüğüne Aralık 2014 yılında ikinci dönem için tekrar atandı. TÜBA Asli Üyesi ve TÜBA Konsey Üyesi, TÜBİTAK Bilim Kurulu Üyesi, Üniversitelerarası Kurul (ÜAK) Tıp Sağlık Eğitim Konsey Üyesi, Sağlık Bakanlığı Sağlık Turizmi Üst Kurul Üyesi, Üniversitelerarası Kurul (ÜAK) Doçentlik Konsey Üyesi, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Engelli Öğretim Komisyon Üyesi, KOP Bölgesi Üniversiteler Birliği (UNİKOP) Dönem Başkanı, Üniversite Hastaneler Birliği Yönetim Kurulu Asil Üyesi, Ahmet-Nezahat Keleşoğlu Eğitim Vakfı Mütevelli Heyet Üyesi, Selçuklu Otizmli Bireyler Eğitim Vakfı (SOBE) Kurucu Mütevelli Üyesi, İstanbul İlim ve Eğitim Vakfı (İSİLEV) Kurucu Mütevelli Üyesi, Birlik Vakfı Danışma Kurulu Üyesi ile İNNOPARK Yönetim Kurulu Üyesidir. Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB) Aziz Sancar Bilim, Hizmet ve Teşvik Ödülleri, TÜBA-GEBİP Teşvik Ödülleri, TÜBİTAK Bilim, Hizmet ve Teşvik Ödülleri seçici kurullarında idari görev yürüttü. G20 ülkelerinin Bilim-20 (S20) toplantılarında ve World Science Forum'da ülkemizi temsil etmektedir. Ayrıca 2002 yılından bu yana üyesi olduğu Türk Anatomi ve Klinik Anatomi Derneği ile Temel Tıp Bilimleri Platformu yönetimlerinde farklı görevler yürüten Şeker, evli ve üç çocuk babasıdır.

Prof. Dr. Muzaffer ŞEKER | Turkish Academy of Sciences (TÜBA) |
mseker[at]tuba.gov.tr | ORCID: 0000-0002-7829-3937

Professor Şeker was born in İzmir in 1961. He graduated from the Faculty of Veterinary Medicine at Uludağ University in 1986. In 1995, he received his PhD in Human Anatomy from the Faculty of Medicine at the University of Leicester in the United Kingdom. He became an associate professor in 2000 and a full professor in 2006. He worked for two years as a faculty member in the United Arab Emirates. Şeker also served as Head of the Department of Medical Education and Informatics at Selçuk University Meram Faculty of Medicine, and between 2008 and 2010 he was a member of the Founding Board of Trustees of Istanbul Medipol University. In addition, having also completed an undergraduate degree in Public Administration, Şeker was appointed founding rector of Konya University in December 2010. He was reappointed as Rector of Necmettin Erbakan University for a second term in December 2014. He is a Full Member of the Turkish Academy of Sciences (TÜBA) and a Member of the TÜBA Council, a Member of the Scientific Board of TÜBİTAK (The Scientific and Technological Research Council of Türkiye), a Member of the Council on Medical and Health Education of the Interuniversity Board (ÜAK), a Member of the High Council on Health Tourism of the Ministry of Health, a Member of the Associate Professorship Council of the Interuniversity Board (ÜAK), a Member of the Higher Education Council (YÖK) Commission on Disability in Higher Education, Term President of the KOP Regional Universities Union (UNİKOP), a Full Member of the Board of the Association of University Hospitals, a Member of the Board of Trustees of the Ahmet-Nezahat Keleşoğlu Education Foundation, a Founding Member of the Board of Trustees of the Selçuklu Autism Individuals Education Foundation (SOBE), a Founding Member of the Board of Trustees of the Istanbul Science and Education Foundation (İSİLEV), a Member of the Advisory Board of the Birlik Foundation, and a Member of the Board of Directors of İNNOPARK. He has held administrative roles on the selection committees of the Aziz Sancar Science, Service and Incentive Awards of the Turkish Health Institutes Presidency (TÜSEB), the TÜBA-GEBİP Young Scientist Awards, and the TÜBİTAK Science, Service and Incentive Awards. He represented Türkiye at the Science 20 (S20) Summits of the G20 countries and at the World Science Forums. In addition, since 2002 he has undertaken various duties in the administrations of the Turkish Society of Anatomy and Clinical Anatomy and the Basic Medical Sciences Platform. Professor Şeker is married and has three children.

Prof. Dr. Mehmet BARCA | Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi (ASBÜ) | mehmet.barca[at]asbu.edu.tr | ORCID: 0000-0002-1833-9411

Mehmet Barca, 1990 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümünden mezun olan Prof. Dr. Barca, devlet bursuyla İngiltere'de Leicester Üniversitesi'nde yüksek lisans ve doktorasını tamamlamıştır. Halen Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapan Barca, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesinde İşletme Fakültesi kurucu dekanlığı ve rektör yardımcılığı, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi rektörlüğü gibi önemli akademik ve idari görevler üstlenmiştir. Stratejik yönetim alanında uzman olan Barca, kamu kurumları, özel sektör kuruluşları ve sivil toplum örgütlerine stratejik plan geliştirme ve uygulama süreçlerinde danışmanlık yapmıştır. Sosyal Bilimler Vakfı başkanı olarak sosyal bilimlerin gelişimine, kurumsal kapasitenin güçlendirilmesine ve nitelikli insan kaynağının yetişmesine katkı sağlamaktadır. Stratejik yönetim, strateji-ekonomi ilişkisi, yönetim felsefesi, bilgi yönetimi ve rekabet analizleri başta olmak üzere yurt içinde ve dışında yayımlanmış çok sayıda eseri bulunmaktadır.

Prof. Dr. Mehmet BARCA | Social Sciences University of Ankara (ASBU) | mehmet.barca[at]asbu.edu.tr | ORCID: 0000-0002-1833-9411

Prof. Dr. Barca graduated from the Faculty of Political Science, Department of Business Administration at Ankara University in 1990, and subsequently completed his master's and doctoral studies at the University of Leicester in the United Kingdom with a government scholarship. He currently serves as a faculty member at the Social Sciences University of Ankara, and has held several key academic and administrative positions, including Founding Dean of the Faculty of Business Administration and Vice Rector at Ankara Yıldırım Beyazıt University, as well as Rector of the Social Sciences University of Ankara. An expert in strategic management, Barca has provided consultancy services to numerous public institutions, private sector organizations, and non-governmental organizations in the development and implementation of strategic plans. As President of the Social Sciences Foundation, he actively contributes to the advancement of the social sciences, particularly through efforts aimed at strengthening institutional capacity and cultivating qualified human resources. He has published extensively in Türkiye and abroad, particularly in the fields of strategic management, the strategy–economy nexus, management philosophy, knowledge management, and competitive and sectoral analysis.

Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL | Ankara Medipol Üniversitesi |
kudret.bulbul[at]ankaramedipol.edu.tr | ORCID: 0000-0003-3370-7988

Prof. Dr. Kudret Bülbül, 1970'te Konya'da doğdu. İstanbul Üniversitesi, SBF'den mezun oldu. Doktorasını Ankara Üniversitesi'nde yaptı. 2007'de Doçent, 2017'de Profesör oldu. 1995 yılında bir yıl akademik amaçlı olarak Londra'da kalan Bülbül, 2000-2002 yıllarında ABD'de, University of Kansas'da "Misafir Araştırmacı" olarak bulundu. Kırıkkale, Ankara, bir dönem dekanlık da yaptığı Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitelerinde görev aldı. Halen Ankara Medipol Üniversitesi öğretim üyesidir. Bülbül, bürokraside farklı görevler üstlendi. Başbakanlık Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşar Yardımcılığı ve bir süre Müsteşar Vekilliği, Başbakanlık Yurt dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, kısa bir dönem Başbakanlık Müşavirliği, son olarak da TBMM Dış İlişkiler ve Protokol Başkanlığı görevlerinde bulundu. Görev aldığı bürokratik pozisyonlarda Türkiye'de demokrasi ve özgürlük çıtasının yükseltilmesi, özgürlük-güvenlik dengesi, Türkiye'nin diasporasının güçlendirilmesi, parlamenter diplomasi, soydaş ve akraba topluluklarla ilişkilerin geliştirilmesi, Batılı ülkelerdeki insan hakları ihlalleri ve Müslüman toplulukların özgürlüklerinin korunması, ülkemizde öğrenim gören uluslararası öğrencilere destek olunması, yumuşak güç, çatışma çözümleri gibi alanlara odaklanmıştır. Bülbül, 2018 ve 2019 yıllarında, TRT için 35 dile çevrilen haftalık makaleler yazdı, Türkiye'nin Sesi Radyosu için haftalık programlar yaptı. Öğrencilik ve mesleki yaşamı boyunca çok sayıda sivil toplum örgütleri ve düşünce kuruluşlarında aktif rol alan Bülbül genel olarak siyaset bilimi, daha özelde ise küreselleşme, özgürlük, kimlik, aidiyet, akademi, gençlik, bürokrasi, Meşrutiyet dönemi Türk siyasal düşüncesi gibi konular üzerine akademik çalışmalar yürütmektedir. Yayınlanmış çok sayıda kitabı ve makalesi bulunmaktadır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Prof. Dr. Kudret BÜLBÜL | Ankara Medipol University |
kudret.bulbul[at]ankaramedipol.edu.tr | ORCID: 0000-0003-3370-7988

Prof. Dr. Kudret Bülbül was born in 1970 in Konya. He graduated from Istanbul University, Faculty of Political Sciences. He completed his PhD at Ankara University. He became aAssociate Professor in 2007 and Professor in 2017. Bülbül spent a year in London in 1995 for academic purposes, and between 2000–2002 he was a "Visiting Researcher" at the University of Kansas in the United States. He served at Kırıkkale University, Ankara University, and Ankara Yıldırım Beyazıt University—where he also held the position of dean. He is currently a faculty member at Ankara Medipol University. Bülbül has held various positions in public administration. He served as Deputy Undersecretary and, for a period, Acting Undersecretary at the Prime Ministry's Undersecretariat of Public Order and Security; President of the Prime Ministry Presidency for Turks Abroad and Related Communities; briefly as Advisor to the Prime Minister; and most recently as Head of Foreign Relations and Protocol at the Grand National Assembly of Türkiye (TBMM). In the bureaucratic positions he has held, he has focused on areas such as raising the standards of democracy and freedom in Türkiye, the balance between freedom and security, strengthening Türkiye's diaspora, parliamentary diplomacy, developing relations with kin and related communities, addressing human rights violations in Western countries and protecting the freedoms of Muslim communities, supporting international students studying in Türkiye, soft power, and conflict resolution. In 2018 and 2019, Bülbül wrote weekly articles for TRT, which were translated into 35 languages, and prepared weekly programs for the Voice of Turkey Radio. Throughout his student and professional life, Bülbül has played active roles in many non-governmental organizations and think tanks. His academic work generally focuses on political science, and more specifically on globalization, freedom, identity, belonging, academia, youth, bureaucracy, and Turkish political thought. He has numerous published books and articles. He is married and has three children.

Doç. Dr. Cem KORKUT | Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi |
ckorkut[at]aybu.edu.tr | ORCID: 0000-0002-1104-5330

Doç. Dr. Cem Korkut, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi (AYBÜ) Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümünde öğretim üyesidir. Lisans eğitimini TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi İktisat Bölümünde tamamlamıştır. 2011 yılında AYBÜ'de araştırma görevlisi olarak akademik kariyerine başlamış, 2014 yılında para vakıfları üzerine hazırladığı yüksek lisans tezini başarıyla savunmuştur. Doktora derecesini İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nden, İslam ekonomisinde sermaye birikimi ve oluşumu konulu teziyle almıştır. Korkut'un akademik çalışmaları, İslam ekonomisi, katılım bankacılığı ve finans, para politikaları, Osmanlı iktisat tarihi, makro-finansal bağlantılar ve ekonomik kalkınma alanlarına odaklanmaktadır. Dr. Korkut, Türkiye Bilimler Akademisi'nde (TÜBA) başkan danışmanı olarak görev yapmakta, ayrıca Ankara Düşünce ve Araştırma Merkezi (ADAM) bünyesinde İslam Ekonomisi Okulu'nun koordinatörlüğünü yürütmektedir. Ulusal ve uluslararası düzeyde çok sayıda proje ve araştırma faaliyetinde yer alan Korkut, akademik yayınlarının yanı sıra politika yapıcı kurumlara danışmanlık desteği de sunmaktadır.

Assoc. Prof. Dr. Cem KORKUT | Ankara Yıldırım Beyazıt University |
ckorkut[at]aybu.edu.tr | ORCID: 0000-0002-1104-5330

Assoc. Prof. Dr. Cem Korkut is a faculty member in the Department of Economics at the Faculty of Political Sciences, Ankara Yıldırım Beyazıt University (AYBU). He completed his undergraduate studies in Economics at TOBB University of Economics and Technology. He began his academic career as a research assistant at AYBU in 2011 and successfully defended his master's thesis on cash waqfs in 2014. He earned his Ph.D. from Istanbul Sabahattin Zaim University with a dissertation focusing on capital formation and accumulation in Islamic economics. Dr. Korkut's academic research focuses on Islamic economics, participation banking and finance, monetary policies, Ottoman economic history, macro-financial linkages, and economic development. Dr. Korkut currently serves as an advisor to the President of the Turkish Academy of Sciences (TÜBA) and coordinates the Islamic Economics School within the Ankara Center of Thought and Research (ADAM). He has been involved in numerous national and international projects and research activities. In addition to his academic publications, he provides consultancy and expert advice to policymaking institutions.

DİZİN / *INDEX*

A

AB, 14, 19, 23, 32, 35, 115, 120, 208, 209, 230, 231, 232, 234, 264, 265, 279, 281, 292, 298

ABD, 12, 37, 38, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 48, 50, 51, 54, 55, 56, 57, 58, 63, 64, 66, 101, 103, 116, 119, 143, 145, 173, 180, 215, 230, 236, 281, 308, 309, 342

Açık bilim, 65

Açık erişim, 298, 335, 355

Adalet Bakanlığı, 24, 119

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 14, 24, 223

Akademik teşvik sistemi, 328

Akademik yükseltme, 6

AKDTYK, 137

Alan çalışmaları, 38

Amerika Birleşik Devletleri, 48, 55, 114, 195, 209, 370

Anket yöntemi, 207

Araştırma altyapısı, 17, 351

Araştırma Ekosistemi, 3, 6, 17, 20, 33, 35, 365

Araştırma fonları, 23, 132, 137

Araştırma merkezleri, 7, 17, 22, 27, 33, 34, 35, 49, 56, 141, 226, 284, 298, 355, 366

Araştırma üniversiteleri, 237

Area studies, 38, 171

Ar-Ge, 22, 60, 61, 62, 138, 140, 150, 276, 294, 295, 297

Arkeoloji, 131, 230

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu (AKDTYK), 137

Atıf, 7, 38, 50, 52, 134, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 177, 178, 181, 182, 183, 185, 189, 296

Avrupa Birliği, 14, 23, 29, 31, 34, 35, 118, 121, 140, 208, 228, 229, 231, 308, 333, 344, 360, 363

B

Beşerî Bilimler, 15, 50, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 88, 137, 210, 225, 226, 245, 246, 286, 361, 363

Beyin göçü, 271, 273, 280

Bibliyometrik analiz, 3, 7, 127, 130, 131

Bilgi ve iletişim teknolojileri, 3, 140

Bilim politikası, 3, 17, 34, 315, 351

Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP), 21, 333, 360

Birleşmiş Milletler, 14, 29, 35, 208

Bürokratik engeller, 22, 23, 33, 315

Büyük veri, 133, 160, 171, 184, 189, 284, 355

C

Cinsiyet eşitliği, 30, 32, 33, 64, 187, 203, 209, 227, 228, 230

COVID-19 pandemisi, 84

Ç

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 24, 25, 133, 223

Çevre ve sürdürülebilirlik, 232, 235, 236, 288

Çok disiplinli araştırmalar, 132, 171, 184

Çok yazarlı, 64, 184

D

Davranış bilimleri, 157, 187

Değerler Araştırması, 50, 229

Demografik dönüşüm, 252, 257

Depresyon, 157, 159, 170, 173, 174, 187

Dijitalleşme, 29, 129, 130, 210, 211, 229, 230, 245, 253, 254, 258, 259, 262, 272, 273, 279, 280, 284, 288, 292

Disiplinlerarası Yaklaşım, 262

Doktora Tezleri, 228, 237

Dünya Bankası, 29, 35, 50, 64, 208, 209, 281

E

Eğitim bilimleri, 54, 95

Eğitim politikaları, 150, 195, 228, 317

Ekonomik büyüme, 55, 152, 153, 154, 155, 174, 186, 245, 251, 253, 257, 260, 278, 284, 287

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı, 14

Endeksler, 39, 52

Etik kurul, 336, 362

Etki analizi, 140, 224, 225

F

Finansman, 17, 22, 33, 34, 36, 61, 62, 70, 85, 133, 229, 230, 231, 282, 285, 289, 315, 351, 353, 356

Fon sağlayıcılar, 12, 133, 134, 137, 185, 264, 265, 276, 274, 277, 279

G

Göç araştırmaları, 359

Göç İdaresi Başkanlığı, 25

Gönüllülük, 32, 346

H

H-index, 145

Horizon Europe, 54, 209

Hukuk, 2, 24, 53, 54, 92, 95, 115, 131, 149, 150, 242, 261, 263, 272, 273, 279, 288

I

Impact Factor, 14, 135, 181

İ

İçişleri Bakanlığı, 24, 25, 133

İİT, 14, 101, 103

İktisadi ve İdari Bilimler, 55, 92, 95, 96, 196, 197, 340, 341, 346, 372

İktisat, 13, 52, 66, 114, 198, 213, 226, 308, 311, 370, 374

İlahiyat, 92, 95, 96, 345

İnovasyon, 120, 140, 194, 228, 232, 234, 235, 239, 248, 254, 258, 273, 294, 340, 370, 372

İnsan hakları, 12, 24, 31, 33, 230, 253, 254, 256, 258, 259, 261, 342

İslam ekonomisi, 13, 198, 374
İslam İşbirliği Teşkilatı, 14
İstatistiksel analiz, 3, 7, 24, 239
İş tatmini, 152, 154
İşbirliği ağları, 17

K

Kadın Çalışmaları, 131, 187, 271, 273
Kalkınma Ajansları, 19, 23, 224, 228, 283
Kalkınma planları, 138, 141, 185, 203, 222, 223
Kamu kurumları, 7, 11, 17, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 29, 33, 34, 56, 133, 190, 231, 263, 307, 326, 330, 336, 354, 360, 362, 365, 371
Kamu politikaları, 55, 177, 189, 225
Kamuoyu araştırmaları, 28, 35
Karşılaştırmalı analiz, 23
Kentsel dönüşüm, 123
Kültür ve Turizm Bakanlığı, 14, 24, 25, 133
Kültürel miras, 208, 209, 210, 217, 220, 272, 273, 288
Küreselleşme, 38, 48, 210, 212, 220, 311

L

Latent Dirichlet Allocation (LDA), 158
Lisansüstü eğitim, 5, 61, 358, 359, 360, 364
Liyakat, 56, 261, 262, 263, 267, 268, 279, 281
Log-Likelihood Ratio (LLR), 152

M

Kali kaynaklar, 105, 360, 361
Meslek kuruluşları, 19, 27, 29
Metin madenciliği, 7, 152, 158, 203
Metodolojik Evrim, 158
Mevcut durum analizi, 254, 289

N

Nicel Araştırma, 206, 244, 245, 324
Nitel araştırma, 244, 263, 277, 318, 324
Nüfus Politikaları, 24

O

On İkinci Kalkınma Planı, 138, 140, 222
Orta Doğu Çalışmaları, 148, 150, 186

Ö

Öncelikli alanlar, 38, 142, 282, 283, 297
Özel sektör, 11, 17, 19, 20, 21, 28, 56, 66, 139, 190, 208, 225, 246, 293, 294, 297, 299, 307, 326, 353, 354, 356, 357, 362, 363, 365, 366, 371

P

Patlama Analizi, 156
Performans göstergeleri, 5, 296
Politika önerileri, 3, 6, 8, 24, 26, 29, 54, 209, 290, 351, 357
Proje döngüsü yönetimi, 31
Psikoloji, 49, 59, 66, 67, 119, 132, 157, 158, 159, 170, 174, 178, 184, 187, 218, 263, 317, 318
Publish or perish, 248

R

Rekabet gücü, 15, 141, 351, 354, 356

Risk faktörleri, 158, 174

S

Sağlık bilimleri, 132, 168, 171, 176, 177, 178, 184, 188, 190, 239, 245, 331

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 33, 133

Scopus, 48, 65

Sendikalar, 29, 228

Sivil toplum kuruluşları, 19, 20, 22, 28, 30, 33, 105, 207, 209, 225, 354, 358

Siyaset Bilimi, 12, 42, 43, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 61, 63, 64, 114, 116, 149, 263, 311, 342, 373

Sosyal adalet, 33, 52, 140, 208, 272, 273, 279, 288

Sosyal ağ analizi, 133, 184

Sosyal bilimler, 15, 16, 3, 5, 6, 7, 8, 17, 20, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 43, 47, 48, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 67, 71, 77, 79, 84, 91, 92, 93, 97, 98, 99, 103, 104, 129, 130, 131, 132, 133, 137, 142, 144, 145, 147, 149, 150, 151, 155, 160, 170, 171, 175, 177, 181, 182, 183, 185, 186, 188, 189, 190, 203, 209, 220, 237, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 278, 284, 289, 315, 317, 318, 330, 331, 334, 351, 353, 354, 355, 356, 357, 362, 365, 366

Sosyal Bilimler Vakfı, 11, 307, 371

Sosyal girişimcilik, 32

Sosyal politika, 24, 26, 54, 55, 66, 133, 190, 344

Sosyoloji, 38, 49, 53, 54, 57, 59, 60, 61, 64, 66, 116, 131, 132, 149, 178, 182, 184, 212, 218, 220, 263, 308, 310, 311, 317, 318, 344

SSCI, 48, 65, 182

Strateji belgeleri, 7, 8, 138, 203, 222, 223, 354

Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 14, 15, 23, 133

Sürdürülebilir kalkınma, 5, 27, 149, 150, 153, 186, 195, 203, 208, 209, 210, 228, 230, 284, 292, 312, 318, 353

Sürdürülebilir kalkınma hedefleri, 149, 150, 186, 208, 209

T

TDK, 137

Teknoloji transferi, 138, 139, 239

Tematik Analiz, 260, 323

Times Higher Education (THE), 39, 53

TR Dizin, 11, 74, 75, 76, 77

TTK, 137

TÜBİTAK SOBAG, 151

Türk Dil Kurumu (TDK), 137

Türk Tarih Kurumu (TTK), 137

Türk yükseköğretim sistemi, 105

U

Ufuk 2020, 13, 29, 231, 234, 235

Ufuk Avrupa, 13, 34, 231, 234, 235, 236

Uluslararası işbirlikleri, 291

Uluslararası projeler, 35, 197, 357

Uluslararası yayınlar, 64, 151, 281, 366

UNDP, 208

UNESCO, 14, 23, 29, 48, 66, 208, 298

Ü

Üniversite sıralamaları, 53
Üniversite-sanayi işbirliği, 141

V

Vaka çalışmaları, 152, 155, 186
Vakıf üniversiteleri, 34
Veri erişimi, 366
Veri madenciliği, 160

W

Web of Science (WoS), 131, 147
WoS, 20, 77, 84, 131, 147, 148

Y

Yapay zeka, 197, 217, 254
Yerel yönetimler, 25, 115, 155, 230
Yeşil dönüşüm, 271
YÖK, 9, 10, 21, 33, 35, 105, 112, 113, 115, 118, 139, 147, 148, 151, 207, 223, 228, 239, 264, 265, 279, 309, 321, 326, 340, 360, 368, 369, 372

Bu çalışma, Türkiye'de sosyal bilimsel bilgi üretiminin üzerinde yükseldiği kurumsal ve entelektüel zemini bütüncül biçimde analiz etmektedir. Kitap, yalnızca yayın sayılarına odaklanan dar bir bakışın ötesine geçerek, araştırma ekosistemini şekillendiren aktörleri, kuralları, finansman modellerini, tematik yönelimleri ve sahadaki deneyimleri birlikte ele almaktadır. Çalışmada, ulusal ve uluslararası veri tabanlarına dayalı bibliyometrik ve istatistiksel analizler, sosyal bilimler alanında Türkiye'nin zaman içindeki seyrini ve dünyadaki konumunu görünür kılmaktadır. Farklı disiplinlerde öne çıkan araştırma konuları, metin madenciliği ve konu kümeleri gibi tekniklerle haritalandırılırken; akademisyen ve araştırmacıların nitel bulguları, sayısal göstergelerin arka planındaki kurumsal ve insani boyutlara ışık tutmaktadır.

Kitap, sosyal bilimlerde karşılaşılan bilimsel, mali ve bürokratik zorlukları sınıflandırmakla yetinmeyip, araştırma kalitesinin artırılması, genç araştırmacıların desteklenmesi, disiplinlerarası işbirliğinin güçlendirilmesi ve sosyal bilimsel bilginin politika yapım süreçlerine daha etkin şekilde taşınması için somut politika önerileri geliştirmektedir. Bu yönüyle eser, Türkiye'de sosyal bilimler ekosisteminin mevcut durumunu fotoğraf karesi gibi dondurmakla kalmayan; aynı zamanda geleceğe dönük stratejik bir yol haritası sunmayı hedefleyen bir başvuru kaynağıdır. Akademisyenler, lisansüstü öğrenciler, araştırma kurumları, politika yapıcılar ve sosyal bilimlerle ilgilenen tüm paydaşlar için kapsamlı ve analitik bir çerçeve sunmaktadır.

TÜBA

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
TURKISH ACADEMY OF SCIENCES

Vedat Dalokay Caddesi No: 112 Çankaya 06670 ANKARA
Telefon : +90 (312) 442 29 03 **Faks :** +90 (312) 442 72 36

www.tuba.gov.tr
TUBAakademi
TUBAakademi
TUBAGencakademi
Turkiyebilimlerakademisi